

בע"ה כ"ד בשבט תשע"ח

09/02/2018

גליון מס' 3034

פרשת משפטים

כדוגמה למופת של שופט מושלם הדין דין אמת, שמש לחז"ל יהודה בן יעקב: 'שדן דין אמת לתמר, לכן נעשה דיין לעולם. בא דין תמר לפניו שתשרף, והוא זיכה אותה משום שמצא לה זכות.

היו יצחק ויעקב יושבין שם וכל אחיו והיו מחפין אותו. הכיר יהודה למקום ואמר אמיתת הדבר - "צדקה ממני" ועשאו הקב"ה נשיא'.

אחריות כבדה רובצת על גבי השופט וזו תובעת ממנו להיות אמיץ. רק פחד אחד עליו לדעת - והוא הפחד מפני מצפונו ואלוקיו.

(א. ארזי- ממעיין האגדה)

פרשת השבוע: גילי זיוון

ימי החול		שבת פרשת משפטים	
05:32←05:37	זמן תפילין / טלית	17:03	הדלקת נרות
06:00	שחרית א'	17:10	14:00 מנחה
06:45	שחרית ב' (בביה"כ)	שיעור הלכה אקטואלית לימוד מדור לדור (במקביל)	
08:20	שחרית ג' (בביה"ס)		
09:09←09:13	סוף זמן ק"ש	06:45	שחרית א'
13:15	מנחה א' (בחד"א)	08:30	שחרית ב'
17:15	מנחה וערבית	17:03	מנחה 12:30, 13:30
17:28←17:24	שקיעה	14:00	מנחה (בני-עקיבא)
20:10	ערבית	17:59	צאת השבת

אחות תורנית - דורית רידר

שבת
שלום

"כִּי הִשְׁחַד יַעֲזֹר פְּקָחִים, וְיִסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים"

דבריי מוקדשים לאישי היקר, שפרשת 'משפטים' היא פרשת בר המצווה שלו והשבת חל יום הולדתו. ממנו למדתי מהי יושרה שאינה נענית לפיתוי המעורר...

בפרשתנו אנו קוראים את אחת התובנות העמוקות לטבע האנושי דרך אזהרת השוחד: "וְשֹׁחַד, לֹא תִקַּח: כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲזֹר פְּקָחִים, וְיִסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים" (שמות כג, ח). לשוחד יש עוצמה אדירה והוא משפיע על הפיקחים והחכמים שבין השופטים ובעלי השררה ואף על הצדיקים שבהם, כפי שזכר בסיפא של הפסוק שבראש העמוד. האזהרה חוזרת ונשנית בספר דברים: "... וְלֹא-תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲזֹר עֵינֵי חֲכָמִים וְיִסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים" (שם, טז יט).

כֹּאזֵ כֵּן הַיּוֹם.

תיק אלף או תיק אלפיים, ביטן או ראש עיריית ראש"צ... כה קשה להיות בעל משרה ציבורית ולא לקחת שוחד. חז"ל העידו על עצמם ביושרה מדהימה עד כמה אפילו אבק אבקו של השוחד (ואף שוחד דברים ולא שוחד ממון!) פוסל אותם מדיון בענייניו של מי שהיטיב עימם כמסופר במסכת כתובות (דף ק"ה, ע"ב). בחרתי שלושה סיפורים מייצגים מתוך שלל העדויות: **הראשון**: כי הא דשמואל הוה עבר במברא אתא ההוא גברא יהיב ליה ידיה. אמר ליה: מאי עבידתיך? אמר ליה: דינא אית לי א"ל: פסילנא לך לדינא.

תרגום: כגון שמואל שעבר פעם אחת על גשר, בא אדם אחד ונתן לו ידו [סמכו בעת שעבר את הגשר]. אמר לו (שמואל למושיט היד): מה מעשיך? אמר לו: דין יש לי. אמר לו: פסול אני לך לדין.

הסיפור השני: אמימר הוה יתיב וקא דאין דינא. פרח גדפא ארישיה. אתא ההוא גברא שקליה. א"ל: מאי עבידתיך? א"ל: דינא אית לי. אמר ליה: פסילנא לך לדינא.

תרגום: אמימר היה יושב בדין. פרח נוצה על ראשו. בא אדם אחד וסלקה. א"ל (אמימר לאיש שסילק הנוצה מעל ראשו): מה מעשיך? אל: דין יש לי, א"ל: פסול אני לך לדין.

והסיפור השלישי: ר' ישמעאל ברי' יוסי הוה רגיל אריסיה דהוה מיייתי ליה כל מעלי שבתא כנתא דפירי. יומא חד אייתי ליה בה' בשבתא. א"ל: מאי שנא האידינא? א"ל: דינא אית לי ואמינא אגב אורחי אייתי ליה למר. לא קביל מיניה. א"ל: פסילנא לך לדינא. אותיב זוזא דרבנן וקדיינין ליה. בהדי דקאזיל ואתי אמר: אי בעי טעין הכי, ואי בעי טעין הכי. אמר: תיפח נפשם של מקבלי שוחד ומה אני שלא נטלתי ואם נטלתי שלי נטלתי – כך, מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה:

תרגום: ר' ישמעאל היה אריסו רגיל להביא לו סל של פירות בכל ערב שבת. פעם אחת הביא לו בחמישי בשבת. א"ל: מה נשתנה היום? א"ל: דין יש לי ואמרתי: בדרכי אביא למר. לא קבל ממנו. א"ל: פסולני לך לדין. הושיב שני תלמידי חכמים ודנו דינו. עם שהוא הולך ובא היה ר' ישמעאל מהרהר: אלו רצה היה טוען כך, ואילו רצה היה טוען כך. אמר: תיפח רוחם של מקבלי שוחד (...).

בשלושת הסיפורים שלעיל, מעידים האמוראים על עצמם כמה קל להטותם מן הדין. תשומת לב קלה כמו הושטת יד לעזרה, סילוק נוצה שנפלה על ראש הדיין, או הקדמת הבאת הפירות (השייכים כמובן לר' ישמעאל עצמו) ביום אחד מהנוהג המקובל – כל אלו ושכמותם מזהמים את הדין ועל הדיין המבקש לשפוט ביושר לפסול עצמו. אין חסינות בפני השוחד לימדונו חכמי התלמוד. גם צדיקי הדור עלולים ליפול במלכודת הדבש הזו, ואנחנו? שומר נפשו ירחק...

פיוט כלניות לחורשת סעף קטנה

הגשמים המרובים, השמש הקייצית ופריחת הכלניות, מאפשרים לצאת בשבת לחורשת סעף ולטייל בין הכלניות. לפני שיוצאים לטייל יש ללמוד את דיני איסור הוצאה והכנסה, שכמו כל ל"ט אבות מלאכה, נלמד ממלאכת המשכן ונועד לעגן ולבסס את קדושת השבת ואת מנוחתה:

אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, הם זרעו – ואתם לא תזרעו, הם קצרו – ואתם לא תקצרו, הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה – ואתם לא תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד. הם הורידו את הקרשים מעגלה לקרקע – ואתם לא תוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים...

(מסכת שבת דף מט עמוד ב)

נתייחס לכמה נקודות שיש לשים לב לפני היציאה לטיול:

1. קיבוץ סעד מוקף כולו בגדר ויש בו 'עירוב חצרות', לכן הוא נחשב כולו כרשות היחיד אחת גדולה. איסור הוצאה (והכנסה) הוא אחד מל"ט אבות מלאכה, והוא אוסר על כל אחד ואחת להוציא חפצים מרשות היחיד לרשות הרבים ולהיפך, וכן לשאת חפץ למרחק של ארבע אמות (כ 2 מטרים) ברשות הרבים, אפילו היה מונח שם בכניסת שבת. למונח 'רשות הרבים' בהלכות שבת יש הגדרה מדויקת שכוללת מספר תנאים. חכמים אסרו גם על הוצאה מרשות היחיד לפְּרָמְלִית (מקום שאינו רשות היחיד, מכיוון שאין לו מחיצות, אבל גם אינו נחשב כרשות הרבים).

2. העירוניים שבינינו רגילים לטלטל בשבת בכל מרחבי העיר, מכיוון שבכל ערי ישראל קיימת מערכת עירובין מסודרת המגדירה את העיר כולה כרשות היחיד. המצב שונה כשמתגוררים במקום קטן כמו סעד, שאמנם יש בו עירוב, אבל העירוב אינו כולל את הדרכים הבין-עירוניות שסמוכות לו. כל הוצאת חפץ או אדם אחר ביד, במנשא או על הכתפיים מחוץ לגדר הקיבוץ נכללת באיסור הוצאה.

3. לכן על היוצאים דרך הפישפש לבדוק שהם אינם נושאים עימם שום דבר בכיסי הבגדים (עלוני שבת, גרעינים, מפתחות וכו'). כך היה המנהג בזמנים בהם העירוב לא היה מצוי - "הנניא אומר: חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם השכחה" (מסכת שבת דף יב, עמוד א). הבגדים, נחשבים כמובן כחלק מהאדם עצמו, כך גם המשקפיים והשעון שעל היד. ברור שלא נוכל להוציא חטיפים, ספר ואפילו בקבוק מים. יש לשים לב שלא לועסים מסטיק. גם זו הוצאה אסורה.

4. נשיאת נשק בשבת נחשבת גם היא כמשא אסור מחוץ לגדר העירוב (ראו שולחן ערוך אורח חיים סימן שא, סעיף ז). אמנם יש חשיבות גדולה לשאת נשק במקום מגורינו, אבל אין לצאת איתו לחורשת הכלניות, במיוחד בתקופה זו של השנה בה כוחות משטרה מאבטחים את המטיילים הרבים.

5. כשיוצאים לטייל עם הילדים זו הזדמנות נהדרת ללמד אותם (וללמוד איתם) על איסור הוצאה. הוצאת ילד בעגלה היא ודאי אסורה. גם נשיאת ילד (בכל גיל) במנשא או בידיים אסורה (ראו שולחן ערוך, אורח חיים סימן שח סעיף מא, ובמשנה ברורה שם ס"ק קנד). לכן, לא כדאי לצאת עם ילד שיש חשש

שיבכה או יתעייף ונאלץ לסחוב אותו בידינו. יש להניח שיציאה עם ילדים בני 4-5 תתנהל על מי מנוחות.

6. למבוגרים שזקוקים למקל הליכה או להליכון ואינם יכולים להלך בלעדיהם, מותר לצאת איתם מחוץ לסעד (שו"ע או"ח סימן שא, סעיף יז). כך הדין לגבי מכשיר שמיעה (שמירת שבת כהלכתה פרק יח, יד).

7. בעלי כלבים יכולים לצאת עם כלבם מחוץ לגבולות העירוב. אם הכלב זקוק לרצועה כדי לשמור עליו ניתן לצאת עם הכלב קשור לרצועה. יש לשים לב שהרצועה שנמצאת בידי הבעלים איננה יוצאת מהצד השני של היד יותר מ-8 ס"מ, כך נראה כאילו מחזיק משהו אחר חוץ מהרצועה. כמו כן אין לשחרר את הכלב עם הרצועה או לטלטל את הרצועה ללא הכלב (שם סימן שה, סעיפים ה וט"ז).

הרב ארי סט

פרשת משפטים - שבת שקלים - שבת אמרינו

מוציאים שני ספרי תורה: בראשון קוראים שבע קראים בפרשה.
 בשני קוראים למפטיר בפרשת: 'כי תשא', מתחילתה עד: 'על נפשותיכם'.
 ההפטר: "בן שבע שנים יהואש במלכו" (מלכים ב' - י"ב).
 מברכים ראש חודש אדר שיהיה ביום ה' וביום ו'.
 (אין אומרים למחרתו). אין אומרים אב הרחמים.

(לוח א"י הרב טוקצינסקי)

צדכונים מוועדת קליטה

חן ושובל כהן גרו בסעד במסלול בני משק, השבוע הם עברו לבאר שבע.

לביתם נכנסו מוריה ועומר לנדאו.

בשבוע שעבר הודייה ורוני גרוס עברו לשדמות מחולה.

מרכת הדרכה לוחה לכת ההולכים והמשק השתלמות טובה לבאים!

אחריות הקבוצה והמנחים, ומעשר שני

בהלכה אין ויכוח מי אחראי לטפל בהורים מזדקנים: הבנים חייבים משום כיבוד הורים. אך כאשר אין בנים, לכאורה ניתן לטעון כי הקבוצה צריכה לקבל [לא "לקחת"] אחריות במקומם. אחרי ששמעתי שיעור של הרב ארי בנושא, זכיתי ל"השלמה" של הרב עזריאל אריאל בכינוס השנתי של **מכון התורה והארץ**. אשתדל להביא בקיצור את רוח דבריו, אף כי ניתן לפרשם קצת אחרת.

הוא דבר על מעשר עני, אך פרש את משנתו בכל תחום גמילות החסדים. בכל התורה אנחנו מצוים לעזור ל"אח" או ל"רע", והדברים מתחדדים ביותר בפסוק - **אֲרִדְדּוּ אוּ בְּדָדוּ וְגֵאֲלֵנוּ אֲרַמְשָׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְגֵאֲלֵנוּ . . .**

הרב עזריאל הבדיל בין המדינה שאיננה ערבה למוסר התושבים [כגון מדינת כל אזרחיה] ובין האומה, אשר ערבה לכל באשר הכל כמשפחה אחת גדולה.

[כמובן יש גם סעיף של חז"ל שמזכיר לנו כי מפרנסים עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום.]

יתכן כי יש שוויון במדינות רבות, אבל אין אחווה: נכה ייתקל בבירוקרטיה נוראה כדי להשיג את מה שמגיע לו על פי החוק. והחוק הנוקשה נוצר בגלל **שיח הזכויות**: יש נוכלים שרוצים לקבל **זכויות** כאלה, ובגללם מקשים גם על כל הפונה בתום לב. וזה מעלה עוד את הדרישות לקבלת **הזכויות**.

הפתרון הוא אחריות המשפחה [גם המורחבת]. אבל כאשר אין טיפוח ערכי המשפחה במדינה, קשרי המשפחה מתרופפים. ושוב ה'נזקק' הופך ל'נזרק' מן המשפחה, והוא פונה עוד ועוד למוסדות.

ברור כי בחברה מתוקנת, הקהילה [הלא ממסדית, אלא בנויה ממתנדבים ללא תמורה] פותרת בעיות טוב יותר מן המדינה והבירוקרטיה, כי היא מגלה **אחווה**. ולכן תיתכן יצירת תחרות ואפילו איבה בין השלטון ובין הקהילה הגומלת חסד. ואף יש רצון אצל גורמים מסוימים לפרק קהילות ומשפחות, באשר מרגישים שהם מאיימים על ה"סדר" הציבורי.

אנחנו צריכים לשאוף להחלפת **שיח הזכויות בשיח אחריות וערבות הדדית** לא ממוסדת, ובמקרה שלנו אחריות המשפחה הקרובה.

אליהוא

תנין מספרים

נארח את ישי קום

ישי מנהל השירות הסוציאלי בקופ"ח מאוחדת יועץ אירגוני העוסק בהכנת אנשים לפרישה ומעברים תעסוקתיים

ידבר על: "נערכים לפרישה כבר מגיל 50".

צמיחה אישית / שימור ושיפור מערכות יחסים / קידום בריאות / טיפוח פנאי משמעותי / ניהול פיננסי.

יום שני כ"ז שבט 12.2 בשעה 20:45 במועדון לחבר.

הציבור מוזמן - 1. תרבות

דוח'נוק טבת ש"ט

בחודש טבת - עסקנו בנושא חיות וצמחיה בא"י ובקבוץ בפרט. במסגרת נושא ילדי א-ו' קיימו פעילות הסוואה, פעילויות במשק חי, טיול טרקטור בשדות וחוג גינה. מוזמנים לטייל ולראות את הגינות היפות בכניסה לבית כולל א-ב' וג-ד'.

כנס חינוך לביא - יצאנו בהרכב כמעט מלא ליומיים מעשירים ומפנקים במלון לביא. נושא הכנס השנה היה "בוחרים חינוך" - על דמוקרטיה בחינוך. פגשנו מגוון רחב של דמויות מעניינות שעוסקות בהיבטים שונים של דמוקרטיה בחברה ובחינוך. חלק מההרצאות היו יותר מקור להשראה וחלקן פרקטיות- על בחירה בתוך מערכות החינוך החברתיות, על הצבת גבולות והמתח שבין חופש לבטחון, תרבות השיח באינטרנט, הקשבה ודיאלוג, עבודה חינוכית בעזרת משחקים ועוד... ההרצאות היו מאוד רלוונטיות ויצאנו מלאי רעיונות. בלב הכנס התקיים "מיני-האקתון" מושג השאול מעולם ההייטק בו יושבים בחלל אחד מומחים רבים ומנסים למצוא פתרונות יצירתיים לבעיה מסויימת. אנחנו עסקנו בבעיות שקשורות לחינוך החברתי בקבוצים- מעורבות נוער בקהילה, כיצד לחנך ילדים לבחור ועוד ועוד. היה מרתק, חשוב ומפנק. תודה להורים שפרגנו לנו את ההפוגה!

בעקבות המצב הבטחוני שהתערער מעט בחודשים האחרונים קיימנו, בשתוף עם הגיל הרך, סדנה חד-פעמית בנושא "הורות בטפטוף" מטעם מרכז חוסן. בסדנה עלה בעיקר הצורך לשתף ולדעת שכולנו חולקים חוויות ורגשות דומים ביחס למצב.

חודש שבט - הוקדש לשמירה על הסביבה. הילדים יצרו יצירות מחומרים ממוחזרים ואיך אפשר בלי? טיולים לכלניות. ילדי בית כולל א-ב' רצו במירוץ בין מיגוניות ונהנו במסיבת פיג'מות משגעת, בית כולל ג-ד' התחדש בפירת נגריה חדשה ובמשחקי רצפה ביצירה עצמית של הילדים, לבנות המפ"ל התקיים ערב מיוחד בנושא חברות טובה. וזו רק טעימה משלל הפעילויות.

כחלק מהתוכנית השנתית התחלנו בסדרה של סדנאות בנושא מיניות בריאה בהעברת מדריכים מטעם מסל'ין. הסדנאות הראשונות התקיימו לחטיבה והתיכון בשבוע שעבר והשבוע יתחילו ילדי כיתות א-ו'.

תוכניות בר-ת מצווה - לבנות כיתה ו' ואמותיהן ולבני כיתה ז' ואבותיהם- התחילו השבוע בהנחיית ניתן ושובל ריז מעין צורים.

לנערי החטיבה והתיכון - התקיימה השבוע שיחה במועצה מאת מומחה לתרבות הנוער תמיר ליאון, בנושא "דור המסכים". **בני ובנות כיתה ז'** - נפגשו השבוע עם בני גילם מנחל עוז במסגרת תוכנית בני מצווה שלהם. במפגש הם התוודעו לעולמם השונה והדומה אחד של השני דרך משחקים ופעילויות. המפגש הסתיים בסיור משותף בבית הכנסת שלנו. **התיכון והחטיבה** - קיימו החודש פעילויות "מסטר שף", כאשר ילדי החטיבה קיבלו את האתגר להכין מנה שמבוססת על אחד הגידולים של סעד!

בתוך כל העומס מצאנו לנו גם זמן להיפגש לערב צוות ביתי ונעים בו שיחקנו משחקי חברה שסייעו לנו להעמיק את ההכרות אחד עם השני. וכעת פנינו לפורים. ילדי כיתה ח' כבר מתחילים במרץ לעבוד על יריד פורים. והחזרות לריקודי הילדים במופע פורים בעיצומן. מהתוצרים תוכלו כולכם ליהנות בע"ה בעוד קצת פחות מחודש.

אפרת life

מִסְפָּרֵי מִסְפָּרֵי

נעמוד הפעם על כמה תופעות מעניינות בסידור התפילה, חלקן אף תמוהות. נתחיל, כדרך גוברין יהודאין, בקריאת שמע, על אף שהדברים ידועים לרוב המתפללים. הערה קטנה, באותיות זעירות, מופיעה בסידורים נוסח אשכנז לפני קריאת שמע: יחיד אומר – "אל מלך נאמן".

מה פשר הערה זו? לשם כך עלינו להיכנס לעולם המספרים, אבל – אל חשש, זה יהיה קל גם למי שלא למד "לימודי ליבה" (על אף הכתוב: רחמנא ליבא בעי...). מספר המילים בשלושת קטעי קריאת שמע מגיע ל-245, בגימטריה – רמ"ה. כוונתנו בקריאת שמע צריכה להיות "בכל לבבך ובכל נפשך" – וכידוע, מספר האברים בגופנו הוא – רמ"ח, לכן מן הראוי להוסיף שלוש מילים לקריאת שמע, כדי להביא לידי ביטוי את כוונתנו לקבל עול מלכות שמיים "בכל לבבך ובכל נפשך". ואם תשאלו בצדק, מדוע רק יחיד אומר זאת, ולא כאשר מתפללים במניין? כי בחזרת הש"ץ אנו שומעים אותו מסיים בשלוש המילים: ה' א-לוהיכם אמת. שבזכותן הגענו לרמ"ח.

מכיוון שעסקנו בקריאת שמע, נזכיר עוד עניינים הקשורים לנושא זה, אף שאינם קשורים לנומרוLOGיה (על פי מילון ספיר: חקר המשמעות הסודית של המספרים מתוך אמונה שהללו משפיעים על חי האדם). הערה נוספת באותיות מוקטנות אנו מוצאים גם בסידור נוסח ספרד, אחרי הפסוק הראשון. בלחש: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. כבר כילד תמהתי מדוע צריכים אנו ללחוש פיסקה זו. כאשר התוודעתי לעניין ספירת המילים, סברתי שאולי אמירת הקטע בקול "מקלקלת" את ההגעה לרמ"ח האברים...

לאחרונה עלה על דעתי כיוון אחר. כידוע, בהלכות קריאת שמע נאמר "צריך שישמיע לאזניו". הערה זו במקומה, אם נזכור שאחרי הברכות המסיימות את קריאת שמע, אנו מגיעים לתפילת העמידה, שעל פי ההלכה "נאמרת" בלי קול, על יסוד הפסוק המתאר את תפילת חנה: "רק שפתיה נעות וקולה לא יישמע". מכאן אולי ניתן לסבור, שהערה לומר בלחש – כוונתה שאין צורך לקרוא בקול פיסקה זו, כי איננה חלק מקריאת שמע. אבל כאן הכנסתי את עצמי לתמיהה נוספת – מדוע ביום הכיפורים אנו קוראים בקול רם: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"? אודה למי שיוכל להסביר קושי זה.

אם אנחנו כבר בענייני הלכות קריאת שמע, הבה נעבור להלכה נוספת, בה נאמר (בהלכות קריאת שמע ברמב"ם) "קרא ולא דקדק באותיותיה – לא יצא". כאן הרשו נא לי לחטוא בהעלאת סיפור אישי- משפחתי היסטורי, הקשור בדיוק לנושא שאנו דנים בו. בימים הרחוקים מאוד, לאחר שהצעתי להדסה "חברות" (לא בפייסבוק...) – והיא נאותה – ביקשתני הדסה לבוא אל ביתה, על מנת להציגני בפני הוריה. על אף הרעד שאחזני הסכמתי בלב כבד, כי הייתי בטוח שהוריה מצפים לפגוש תלמיד חכם, בחור ישיבה לפחות. אביה, ר' יצחק הלפרין זצ"ל, היה עסוק כל ימיו בהקמת מוסדות לימוד תורה ובהחזקתם. נכנסנו הביתה, והדסה חיפשה כנראה דרך נאותה להציגני. מה היא יכולה לומר? שאני תלמיד חכם? לא, היא לא מסוגלת לשקר... מה כבר אפשר לומר על בחור שלמד בתיכון חילוני, ובס"ה ארבעה חודשים בישיבה? מאחר שכבר הכירה את חולשתי לענייני לשון, פצחה פיה ותאמר: חנן יודע דקדוק...

פניי נפלו ועיניי חשכו! ממה שהספקתי ללמוד בתקופה הקצרה ששהיתי בישיבה, ידעתי מהו היחס המזלזל בבחור המכונה "בעל מדקדק" (במעיל). זהו אותו אחד, אשר במקום לחדש פתרון לקושיה ע"י מחשבה מחוץ לקופסה, מציע תיקון דקדוקי לאחת המילים בשאלה – והנה "הוקוס פוקוס" – אין קושיה... הדוגמה הידועה בחוגי הלומדים, היא השאלה הבאה: איך ניתן להסביר את הפסוק "שובר כל עצמותיו – אחת מהנה לא נשברה"? אחד החריפים הבריק בפתרונו: רק אחת לא נשברה... מגיע "הבעל מדקדק" וטוען: אבל לא כתוב שם שובר כל

עצמותיו, כתוב **שומר** כל עצמותיו... ואז אומרים כל הנוכחים: זה תירוץ "בעליתיי"! ("בעלי בתים" היה כינוי מקובל למי שלא זכו ללמוד)...

הבה נחזור לרצף הסיפור. מה קרה לאחר שהדסה שיבחתני בידיעת הדקדוק? להפתעתי המוחלטת, אורו פניו של אביה באמרו: זה חשוב מאוד מבחינה הלכתית לדעת היטב את הדקדוק! והמשיך חמי לעתיד להסביר. למו"ר, ר' חיים מבריסק (סולובייצ'יק), היתה חיבה מיוחדת למצוות קריאת שמע. תמיד הקפיד לקוראה בקול ובדיוק, בהסבירו – הן כתוב שצריך שישמיע לאוזניו, וכן: מי שלא דקדק באותיותיה לא יצא... לכן, מי שאינו יודע דקדוק, לא זכה לקיים את המצווה כהלכתה.

כאן אנו מגיעים לבעיה נוספת, הנוגעת במיוחד לאחינו האשכנזים. אתם מכירים בוודאי את ההוראה להאריך באות ד', האחרונה בפסוק "שמע ישראל". האם ניתן בכלל "להאריך" באות ד? הבה ניכנס נא לשיעור קצר בנושא זה. (לא יהיה מבחן...) מלכתחילה, האותיות בג"ד כפ"ת נתייחדו בתכונה משונה: ניתן לבטאן בשני אופנים: כעיצור חוכך, כלומר שניתן להגותו בהארכה – וכעיצור פוצץ, שאינו ניתן להארכה. בימינו, כולנו יודעים להבחין בין ב, כ, פ, רפויית לבין כאשר הן דגושות. דוברי האידיש יודעים להבחין גם בין ת דגושה לבין ת רפויה, הנהגית כמו ס. רק שומרי המבטא המקורי בין הספרדים והתימנים מבחינים גם בין ג, ד, ות דגושות או רפויית – ולכן הם יודעים להאריך באות ד של קריאת שמע. אצלם, נשמעת האות ד הרפויה כמו th באנגלית במילה the. ואיך נוהגים האשכנזים והמתאשכנזים? מאריכים במקום באות ד – באות ח – אל ייחשב להם כחטא...

לקינוח, מציע אנוכי חידת ניקוד למעוניינים: מצאו נא תשע אפשרויות ניקוד למילה ספר – מהן אחת בלועזית, כרזרבה...

חנן אולן

"מי אפה אביט – אפסידי"

בהמשך לדברים שכתב נחום בעלון פרשת יתרו, אנו, מבין חדי העין ששמו לב לפינות הנוי החדשות בקיבוץ ורצינו להודות על כך.

בשבוע בו חגגנו את ט"ו בשבט, ניטע בשביל שמול בית הכנסת גם ספסל חדש ומתוק. ספסל שפוסל מתוך גזע עץ רחב, וניכר שנעשה בהרבה אהבה ולב רחב, למען הוספת יופי לשבילים. הוא הצטרף לזוג כיסאות מיוחדים, גם כן מגזע עץ רחב, שהונחו מזה כבר ממש בהמשך השביל.

שתי פינות אלו, שמעבר ליופיין, הן גם בוודאי מועילות למטיילים העייפים בדרכם, צופות על שורת האופניים הצבעוניים שהונחו בחן מול בית הכנסת, ואותם ממש אי אפשר ולא כדאי לפספס.

רצינו להודות כאן לעוסקים במלאכה, שעכשיו אנחנו יודעים שאלו הם צוות הנוי, בניצוח איציק, ולכל מי שעמל על פינות אלו, ועוד פינות כאלו. ולהגיד - 'איזה יופי, ממש נעים לעין וללב'.

הלוואי ונדע לשמור על פינות אלו, שישמשו לנוי ומנוחה לאורך שנים.

עדיאל ודיקלה אינלברג

”נצעה נס לעולם” – על הרצאתה של סלעית לזר

במוצאי ט”ו בשבט, התכנסו רבים וטובים במועדון לחבר, כדי לשמוע מפי סלעית לזר את סיפורם הניסי של השושנים, שהתרחש בימים ההם בזמן הזה, ובין השורות גם לשמוע על “שיר מזמור חנוכה” הדוקטורט.

אף שהקהל שהתקבץ ציפה לשמוע מסלעית כבר בתחילת ההרצאה על הנס שאירע לשושנים, סלעית שמרה את פרסום הנס להמשך ההרצאה ופתחה בסקירה היסטורית על השושן הצחור.

השושן נושא על גבעולו הצנום היסטוריה תרבותית וחברתית עשירה. הוא זוכה כמעט באופן בלעדי (לא נהיה קטנוניים) בתואר הפרח (כמעט) היחיד מתוך מיני צמחים רבים שמתוארים בתנ”ך. השושן הצחור והטהור זכה להיכתב באותיות של זהב גם במסורת הנוצרית, ומכאן שמו הנפוץ Madonna lily. מאחר שכל מה שאהוב על הנוצרים, בסופו של דבר הופך לסבל עבור בני עמנו, דאגו הצליינים הנוצרים להכחיד כמעט את השושן מהנוף הארץ ישראלי באקט נוצרי אופייני. אך, כמובן, כמו בכל סיפור מדעי וחקלאי טוב, בוטנאים חלוצים נלהבים איתרו את “פך השמן” הארצישראלי שלנו ואת בצליו על מורדות הכרמל ובנחלי הגליל העליון, ושמרו על כל הטוב הזה עד ימינו אנו.

כמעט מאה עברה, ובצלים רבים מספור חצו את היס הגדול מהולנד (ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות... של הפרחים) וסיימו את מסען בחממות סעד-אסף, אל ידיה האמונות של סלעית.

מכאן החל מסע חקלאי ומדעי פתלתל, שממשיך גם עתה, בפקולטה למדעי החיים שבאוניברסיטת בן גוריון.

חקלאים דואגים לחשוף את בצלי השושן לקור, שבלעדיו אין הוא יכול לפרוח. הקירור הממושך יקר ומועד לפורענויות שונות. החקלאים לא מפריחים בצלי שושן הקטנים מהיקף של 12 ס”מ, כיוון שהפרחים לא מתפתחים מהם היטב. סלעית בחנה את הבצלים בגדלים השונים, ומצאה כי בצלים בעלי היקף קטן מ-12 ס”מ יכולים לפרוח בלי קור, בתנאי שנחשפים לתנאי יום ארוך. התגלית הני”ל היא תגלית מדעית חשובה (ומכאן הנס המדובר) ודרשה בחינה מעמיקה יותר. סלעית בחנה באמצעות שיטה כימית מתקדמת את הרכב החומרים בבצלים בהיקפים השונים ומצאה כי חומר מסוים נוצר בגלדים החיצוניים של הבצלים הגדולים, אך לא נוצר בבצלים הקטנים. חומר זה, אשר הצמח מייצר כאשר הוא נחשף לטמפרטורות גבוהות, מונע פריחה ומתפרק בקור, ועל כן בצלים גדולים יכולים לפרוח רק כתוצאה מחשיפה לקור. נמצא כי חומר זה גם מגן על הבצלים הגדולים מנזקי קור, והיעדרו בבצלים הקטנים גורם להם להיפגע מחשיפה לקור ועל כן יש בעיות בהתפתחות הפרחים. בסיכומו של דבר, עבור החקלאים הבשורה היא כי ניתן להשתמש בבצלי שושן קטנים להפרחה ולא להשליך אותם כבעבר. מסקנות אלו הן יישומיות עבור חקלאים המעוניינים בחיסכון והתייעלות בגידול השושן. באמתחתה של סלעית כיוונים חדשים ופורצי דרך שמטרתם להמשיך ולייעל את אופן גידול השושן.

אף על פי שהמעשה בשושנים הוגדר כנס, עלתה התחושה כי עבור סלעית לא מדובר בנס כי אם בעבודה מדעית טהורה וסיזיפית. השיטה המדעית אשר נשזרה לאורך ההרצאה כללה את הצורך במחקר מדויק, העלאת שאלות, היפותזות, ניסויים מורכבים, ניתוח נתונים והסקת מסקנות. כמו כן, סלעית לא חששה לבצע את המחקר עם צמח שאינו נמנה עם צמחי המודל כדוגמת הארבידופסיס שבו מדענים רבים משתמשים. עבודת המחקר שלה צלחה בעקבות סיוע נרחב של משפחתה ששימשה כעוזרי מחקר ובתמיכתה הצמודה של המנחה, וכן בסיוע של אנשי סעד להם הודתה.

המסע המדעי נמשך, נאחל לה הצלחה בהמשך המחקר...

אוהד לעקוביץ

מחסן התחפושות – פורים תשע"ח

לקראת פורים הבא עלינו לטובה ולשמחה, ייפתח מחסן התחפושות, השוכן במקלט שליד בית חנן קסלר.

ראשית, הערה כללית וחשובה – מחסן התחפושות שמור ומסודר, ומושקעים זמן ומאמצים על מנת לטפח אותו, לכן הכניסה אל המחסן נעשית רק בנוכחותי. לא ניתן להיענות לכל בקשה אישית ולא תתאפשר כניסה ללא ליווי.

- ילדים עד כיתה ו' יגיעו עם הוריהם. ילדים שיגיעו ללא ליווי – לא יורשו להיכנס.
 - תחפושות שנלקחו יוחזרו שלמות ונקיות עד שבועיים אחרי הפורים. מועדי ההחזרה יפורסמו לאחר פורים.
 - איחורים בהחזרת תחפושות, תחפושות שיוחזרו פגומות או מלוכלכות – יחוייבו בתקציב האישי.
 - 30 ₪ לכל שבוע איחור.
 - 20 ₪ לתחפושת קרועה/פגומה.
 - 15 ₪ לתחפושת מלוכלכת.
- אנא השיבו את הפריטים בזמן וכראוי – ונמנע קנסות מיותרים.

מועדי פתיחת מחסן התחפושות – פורים תשע"ז:

- מוצ"ש פר' משפטים, כ"ה שבט, 20: 30-21: 30.
- יום רביעי, כ"ט שבט, 16: 15-17: 15.
- מוצ"ש פר' תרומה, ב' אדר, 20: 30-21: 30.
- יום שלישי, ה' אדר, 14: 00-15: 30.
- מוצ"ש פר' תצווה, ט' אדר, 20: 30-21: 30.
- יום שני, י"א אדר, 16: 00-17: 30.

בברכת פורים שמח!

וצאת תרבות ואחר סמיט

לצידית ולנחום אנדאו ולכל המשפחה
מלא טוב להולדת הנכד, בן לרננה ולשמעון אמו
איחולים למחות ולנחת!